

ПРАВО В УМОВАХ ВІЙНИ

розробка ефективних правових рішень

ПРОПОЗИЦІЇ

**щодо необхідних змін у правовому
регулюванні реалізації, охорони та
захисту прав дітей в умовах
воєнного стану**

Кабінет Міністрів України 20 березня 2022 року вніс зміни до деяких постанов щодо захисту прав дітей на період надзвичайного або воєнного стану, якими врегулював окремі проблемні питання у цій сфері. Однак, пропонуємо звернути увагу й на такі аспекти.

1. Про затвердження Порядку надання статусу дитини, яка постраждала внаслідок воєнних дій та збройних конфліктів: Постанова Кабінету Міністрів України від 5 квітня 2017 р. № 268 потребує змін у частині визначень:

- поняття “психологічне насильство” – в частині переліку населених пунктів, оскільки наразі має йтися про райони воєнних (бойових) дій, а не лише про території, на яких здійснювалася антитерористична операція.

- поняття особи, яка має право на отримання статусу дитини, яка постраждала внаслідок воєнних дій та збройних конфліктів – у пунктах 3 та 6 є прив’язка до територій здійснення АТО, Донецької та Луганської областей.

До обговорення: згідно з п. 9 цієї постанови заява про надання статусу реєструється в журналі обліку таких заяв, що ведеться за формою, затвердженою Мінсоцполітики. Така інформація вноситься також у Єдину інформаційно-аналітичну систему «Діти» (ЄІАС). Доречно з’ясувати, чи є доступ до вказаної системи, чи він безперешкодний, чи забезпечена конфіденційність, безпека даних, чи потрібне внесення змін для забезпечення альтернативності дій в умовах відсутності доступу до ЄІАС через обставини, зумовлені воєнним станом (статті 13, 14 Закону України «Про забезпечення організаційно-правових умов соціального захисту дітей-сиріт та дітей, позбавлених батьківського піклування», Порядок ведення банку даних про дітей-сиріт, дітей, позбавлених батьківського піклування, і сім’ї потенційних усиновлювачів, опікунів, піклувальників, прийомних батьків, батьків-вихователів, затверджений Наказом Міністерства соціальної політики України від 28.12.2015 № 1256).

2. Питання діяльності органів опіки та піклування, пов’язаної із захистом прав дитини: Постанова Кабінету Міністрів України від 24 вересня 2008 р. № 866.

Зазначеною постановою затверджено Порядок провадження органами опіки та піклування діяльності, пов’язаної із захистом прав дитини (далі - Порядок).

Пункт 8 Порядку стосується випадку виникнення безпосередньої загрози життю або здоров’ю дитини, коли орган опіки та піклування, якому стало відомо про це, приймає рішення про негайне відібрання дитини у батьків або осіб, які їх замінюють. Однак цілком доречно врегулювати відповідні відносини щодо таких загроз, зумовлених обставинами воєнного стану.

Пункт 33 Порядку стосується підкинутої чи знайденої дитини, дитини з ознаками насильства або жорстокого поводження, а також дитини, розлученої із сім’єю. Варто поширити відповідні положення щодо медичної допомоги, завершення медичного обстеження чи лікування і на дітей, стан здоров’я яких (емоційно-лабільний, фізичний, психологічний тощо), зумовлений обставинами воєнного стану, потребує таких допомоги/лікування.

Пункт 24 Порядку стосується переліку дітей, яким надається статус дитини, позбавленої батьківського піклування. Підпункт 11 цього пункту потребує редакційних змін, оскільки не враховано воєнний стан та територіальний аспект ведення воєнних (бойових) дій. Наразі він стосується батьків, які не виконують свої обов’язки з виховання та утримання дитини з причин,

які неможливо з'ясувати у зв'язку з перебуванням батьків на тимчасово окупованих територіях у Донецькій та Луганській областях, Автономній Республіці Крим і м. Севастополі або в районі проведення антитерористичної операції і заходів із забезпечення національної безпеки і оборони, відсічі і стримування збройної агресії Російської Федерації у Донецькій та Луганській областях.

Новий Розділ Порядку «Особливості влаштування дітей, які залишилися без батьківського піклування, у тому числі дітей, розлучених із сім'єю, дітей-сиріт, дітей, позбавлених батьківського піклування, у разі введення на території України надзвичайного або воєнного стану» потребує подальшого доопрацювання.

Відповідних редакційних змін потребує також додаток 11 до вказаної постанови Кабінету Міністрів України.

3. Деякі питання обліку громадян України, які проживають за межами України: постанова Кабінету Міністрів України від 29 січня 2020 р. № 85.

Доцільним є доповнення положень вказаної постанови, які регулюють організацію ведення консульського обліку, нормами аналогічними пункту 10 (який передбачає розгляд заяви щодо взяття на консульський облік усиновленої дитини, зміни місця проживання усиновленої дитини та зняття з консульського обліку усиновленої дитини здійснюється в день звернення), які би поширювались на дітей, яким надано тимчасовий захист в країнах ЄС відповідно до Директиви ЄС 2022/382 від 4 березня 2022 р. та відповідного національного законодавства країн ЄС.

До обговорення: доцільність доповнення вказаної постанови положеннями щодо дітей, як таких, які мають статус дитини-сироти чи дитини, позбавленої батьківського піклування, так і таких, які такого статусу не мають, однак яким надано тимчасовий захист в країнах ЄС та розміщено для проживання в іноземця або громадянина України, який постійно проживає або тимчасово перебуває за кордоном. Подібні положення є у вказаній постанові в частині врегулювання відносин щодо взяття на консульський облік усиновлених дітей.